Belgesel film yapımı

Giriş

Bu bölüm sizlere basit olarak nasıl bir belgesel hazırlayacağınızı anlatacaktır. Belgesel film yapmak biraz karmaşık bir süreçtir, ve mevcut gerçek durumu yaratıcı bir yolla izleyicilere aktarmanız gerekir.

Bazen bir sahneyi ve kişiyi anlatmak bir film ile anlatmaktan çok daha inandırıcıdır. Belgeseller farklı formatlarda olur : tarihi olaylar, sosyal ve doğal olaylar, kişisel ve şiirsel anlatımlar ... Belgeseller televizyonlarda çok yer alır ve filmler kadar popüler programlardır (f. ex. Michel Moore's : *Bowling for Columbine*, Al Gore's : *An inconvenient truth*, Morgan Spurlock's : *Supersize me*). Belgesel filmler Dünyamızdaki tarihi olayları anlatmanın da en iyi yoludur.

Vision *in action*

1. İlk olarak sizi de ilgilendiren bir konu başlığı belirleyin. Kamera önünde konuşacak uygun bir kişi bulun. Konu ile ilgili görsel materyalleri nasıl hazırlayacağınıza dair bir plan yapın. (arşiv taraması, çekim yapılacak alanlar ...)
2. Çekim alanında mümkün olduğunca çok çekim yapınız çünkü aynı alanda bir daha benzer bir çekim yapma şansınız olmayabilir. Birçok soru sorun ve farklı türden bir çok görsel hazırlayın. Röportajlar esnasında ses kalitesinin iyi olmasına özen gösterin.
3. Çekim esnasında esnek olun, hikayenin ve insanların durumuna göre değişiklikler yapın. İleride tasarım aşamasını nasıl yapacağınızı da planlayarak gelecek projeniz için materyallerinizi hazırlayın.
4. Küçük gruplar ile çalışın, insanları çalışmalar esnasında korkutmayın.
5. Arkadaş canlısı ve mütevazı olun, ortak çalışmaya istekli olun ve agresif stresli bir ortamdan uzak durun.
6. Resmi izinlerinizi alın. (çekim yapılacak alanlardan izin alın, çekilen görüntülerin ve konuşan kişilerin izinlerini alın ...)
7. Tasarım için yeterli zaman ayırın. Esnek olun ve çalışmalar esnasında olumlu olabilecek değişikleri çekinmeden yapın. Tasarımdan memnun kalana kadar çalışmaları devam ettirin.
8. Paylaşımcı olun ve konu ile ilgili olabilecek tüm çekimleri yapmaya çalışın. (film festivalleri, konu ile ilgili TV programları ...)

Araçlar

Çekimde ihtiyacınız olacak olan materyaller dışında diğer tüm insanların telefonla aranması, kişi görüşlerinin alınması, kütüphane ve internet araştırmaları gibi ihtiyaçları da unutmayın. (telefon, bilgisayar, ulaşım ...). Tüm ses ve kamera çekim malzemelerini eksiksiz hazır bulundurun.

Belgesel çekiminde harici bir ses kaydedici veya mikrofon hayati önem taşımaktadır ve röportajlar için gerekli olacaktır. Ayrıca fazladan bir üç ayak ve ışık sistemide oldukça faydalı olabilir.

Ana bölüm

İyi bir belgesel hazırlamanın püf noktası iyi seçilmiş bir konu başlığını anlaşılır ve ilgi çekici bir yolla seyirciye aktarmaktır ayrıca anlatımın psikolojik olarak etkili olması ve görüntü kalitesinin çok iyi olması önemlidir.

Bir belgesel çekiminin avantajı az bütçe ile ve az kişi ile yapılabilmesidir, bununla beraber bilinmeyen bir konuyu belli bir hedef kitleye sunmak içinde en ideal olanıdır. Genç yapımcılar içinde çok iyi bir çalışmadır, genç grupların bu çalışma için stüdyolara, pahalı malzemelere ihtiyacı yoktur ve düşük bütçeler ile de çekilebilir. Küçük gruplar ile çalışabilir hatta tek başınıza bile belgesel hazırlayabilirsiniz.

Shooting on location

Belgeselleri n ana fikri gerçeği en objektif bir şekilde sunmak olmasına rağmen, şu konulardan seçim yapmalıyız; konuyu farklı bakış açılarına göre sunmak, gösterilecek olan kişi, nesne veya hayvanları tespiti, farklı anlatım yöntemleri, film estetiğl ... ve tasarım aşaması. Ayrıca yazar daima kendi kişisel görüşünü belgesele aktarır.

> *Belgesel sürekli gelişen bir çalışma formatıdır ve bu nedenle farklı yazarlarında görüşlerini almak iyi bir sunum için oldukça önemlidir. Tabi en iyi öğrenme tecrübe edinerek çekim yaparak olan öğrenmedir.*

Bir belgeselde gerekli elementler

Her belgesel aşağıdaki en az bir ya da birden fazla konuyu içerir.

Bir belgesel de ne olmalı

1. Görsel materyaller
2. Röportajlar
3. Anketler
4. Arşiv
5. Gerçekler (grafik sunumları veya benzer sunumlar ...)
6. Anlatım (voice over)
7. Olayları gerçekçi kılmak için canlandırma veya animasyon anlatım.

Daha fazla bilgiyi buradan inceleyiniz chapter Producing TV news and/or a reportage . Burada faydalı bilgileri bulabilirsiniz.

> *Aşağıda bir hikayenin anlatımı ile ilgili örnek bir çalışma bulacaksınız:*
>
> *Genç bir müzisyen ve söz yazarı bir çalışmasını sunmak istiyor. Bu ay performansını sergileyecek.*
>
> *Görsel materyal : Kişi stüdyoda prova yapıyor söz yazıyor, kişinin günlük yaşamından kareler, bir arkadaşının doğum günün de bir performans sergiliyor, büyük güne bestesini sunacağı güne hazırlanıyor ve final sahnede.*
>
> *Röportaj : Kişi ile onun arkadaşları, ailesi ve öğretmenleri ile röportaj çekimleri*
>
> *Anketler : Şarkıcının hayranları ile ilgili kısa görüşmeler*
>
> *Arşiv materyaller : Şarkıcının çocukluğundan görüntüler, ilk performanslarından görüntüler ...*
>
> *Gerçekler : Şu ana kadar yaptığı şarkılar ve diğer çalışmalar*
>
> *Anlatım: Arka ses şarkıcı hakkında onun yaşamıyla ilgili bilgiler verir*
>
> *Canlandırma veya animasyon ile anlatım : İlk çocukluk devreleri, ilk şarkısını yaptığı zaman ve ilk şarkısını canlandırdığı zamanlar*

Bir belgesel için bunların tümünü kullanmak zorunda değilsiniz.

Bir belgeselde izlenecek yol

Bir belgesel hazırlamak çok karmaşık bir süreçtir. Genelde bir fikir ile başlanır ve onun üzerine düşünülerek geliştirilir. Fakat bazen üzerine çalıştığınız konu iyi değildir, konu ile ilgili bilgi aktaracak uygun kişilere ulaşamazsınız ve anlatmak istediğiniz konu hakkında başarısız olabilirsiniz.

> *Eğer tam profesyonel belgeselleri şöyle bir düşünürseniz (şöyle bir soru ile başlar "Mumya Nefertiti var mı yok mu?") çekimlere başlamadan önce çalışmanızın sonucunda bu soruya net bir cevap bulmanız gereklidir. Böyle bir senaryo ile sonuçta nereye varacağınız bellidir ve ona göre bir hikaye ile anlatım yapabilirsiniz. (Nefertiti yoktur).*
>
> *Fakat belgesellerde bu sonuç çekimlerde edinilen bilgilere göre oluşmuş gibi görünür ve konu anlatımı çok daha ilgi çekici ve seyirciler üzerinde etkili olur.*
>
> *Çekim öncesi ne kadar çok bilgi sahibi olursanız, çekim esnasında da kontrol o kadar çok sizde olur. Diğer taraftan böyle bir çalışmanın riski çok fazladır ve konu sizin dışınızda ilerleyebilir.*

Çalışmanızın sonunda insanlara verilen iyi bir mesaj ile bitiş yapabilirsiniz. Çekimler esnasında birçok kaynak oluşacağından dolayı kullanmadıklarınız daha sonra kullanmak üzere saklayabilirsiniz.

Buradaki maddeler bir belgesel çekiminde takip etmeniz gereken adımlardır.

1. Ana fikri belirleyin

Amacınız ne, neyi göstermek ve açıklamak istiyorsunuz. Hazırlayacağınız belgesel hangi soruya cevap verecek veya hangi belirsizliği ortadan kaldıracak. Hazırlayacağınız belgeseli nasıl geniş kitlelerin ilgisini çekecek şekilde sunacaksınız.

> *Senin arkadaşın bir müzisyen ve söz yazarı. Onun yaptığı müziği çok seviyorsun ve onunla ilgili belgesel hazırlamak istiyorsun. Bu ay büyük bir performans sergileyecek.*

2. Kısa bir senaryo yaz – filmde ne olacağına dair açıklamalar yaz.

> *Genç bir müzisyen ve şarkı yazarı bir bestesini sunmak istiyor. Ailesi onu daha 5 yaşındayken yetenekli olduğunu anladı ve ona ilk enstrümanını aldı. İlk olarak okulda çalmaya başladı ve ilerleyen zamanda yerel etkinliklerde çaldı.*
>
> *Büyüdükçe yeteneklerini de gelişti ve 17 yaşındayken ilk solo albümünü çıkardı. İlk başta küçük yerel organizasyonlarda çalmaya başladı ve ilerleyen zamanda büyük ulusal bir etkinlikten davet aldı. Şu an büyük ve önemli organizasyonlarda performans sergiliyor.*
>
> *Seyirciler bu genç şarkıcıyı sürekli takip etmekte ve onun umutlarını, korkularını, daha iyi bir Dünya için*

hislerini şarkılarında hissetmektedirler (şarkıcının iç Dünyası). Şarkıcının ailesi ve tanıdıkları ile görüşmeler yapılarak onun hakkında bilgi toplanır (şarkıcının dış Dünyası).

3. *Belgeselinizi nasıl bir yapıda hazırlayacağınıza karar veriniz.*

Belgesel çeşitleri:

Anlatım (hikayelendirme) : Hikayenin başından sonuna kadar yazar anlatım ile konu aktarılır.

Yazar hikayeyi şarkıcının çocukken ilk çalmaya başlamasından, ilk konserini yapmasında, profesyonel olmasından ve ulusal büyük organizasyonlarda performans sergilemesinden bahsederek konuyu izleyicilere aktarır.

Veya

Şarkıcının kendisi, ailesi, tanıdıkları, öğretmenleri ve hayranları ile röportajlar yapılır. Cevapları kişilerin ağzından şarkıcının çocukluğundan şu ana kadar olan tüm zaman dile getirilir.

Konu ile ilgili şu sorular olabilir; Şarkıcının kariyerinde bu ilerleyişi, şarkıları ve besteleri çevresi tarafından iyi bir müzisyen olarak kabul görmüş müdür.

Tartışma : Projemizde insanlara kabul ettirmek istediğimiz sonucu çalışma içerisinde destekleyici ve zıt anlatımlarla sunmalıyız. Tamamen zıt bir anlatımda kullanabiliriz. Film boyunca yazar ve görüşülen kişiler lehinde ve aleyhinde olabilir ve sonuçta tarafsız bir yaklaşımla sonuca ulaşılabilir.

Filmin başında kişinin iyi bir müzisyen olduğu tezi sunulup proje boyunca bu tezi destekleyen bir çalışma hazırlanabilir.

Veya

Başlangıçta iyi bir müzisyen olmanın ülkede çok öneminin olmadığı vurgulanır, şarkıcının yaşadığı yerde bu tezi ispatlamak veya çürütmek için cevapların alındığı bir proje hazırlanır.

Açıklama : Yazar ve konuşmacılar belgesel boyunca konuyu açıklayan bir çalışma hazırlarlar.

Verilen cevaplar birçok alt başlıklar altında toplanır ve sonuçta hepsi ana konu altında birleştirilir. (müzisyenin motivasyonu, şarkı sözleri, umutlar, korkular, gelecek planları, günlük yaşam ...)

Şiirsel anlatım: Belgesel boyunca hisleri ve duyguları uyandıran bir anlatım yolu seçilerek gerçekler ve asıl olaylar ikinci planda tutulur.

Biz şarkıcıyı yazdığı şarkı sözleri ile anlatırız. Kullanılan görsel materyaller daha sanatsaldır, doğaya ve duygusallığa yer verilir.

Birleştirme : Birçok belgesel farklı türleri ve elementleri bir araya toplar.

Röportaj ve anlatımı kullanırız, yanına şiirsel anlatımı ekleyerek duygusal bir anlatım oluşturabiliriz.

4. Ne türde film sitilleri kullanacağını belirle.

Daha şiirsel mi, daha sade mi? Hangi türden çekimlere ihtiyacın var? Çekimin uzunluğu, ışıklandırma, kullanılacak kameralar, çekimin şekli ... gibi konuları netleştir.

5. Araştırma yap ve belgeselin le ilgili bir özet çıkar, görüşmelerde sorulacak soruları hazırla, gerekli materyal listesini hazırla.

Gerekli ise konu hakkında iyi bir araştırma yap ve tarihi gerçekleri araştır ... Sana bilgi verebilecek kişilerle iletişime geç.

Kamera önünde konuşacak kişi ya da kişileri tespit et ancak bu kişilerin anlaşılır konuşması ve sempatik olmaları önemlidir.

Belgeselde gösterilecek olan görsellerle ilgili kaynak topla. Çekimlerin nasıl yapılacağını planla ve çekimleri belli bir düzende arşivle.

6. Çekimler

Kamera önünde konuşmaya hazır olan kişilerle görüşmeler yap. İhtiyacın olacak olan çekimleri yap ve belli bir düzende arşivle.

Çekim bölgesinde mümkün olduğunca çok çekim yap çünkü aynı alan da bir daha çekim yapma imkanın olmayabilir. İhtiyacın olandan fazla soru sor, farklı şekillerde çekimler yap.

Çekimler esnasında ses kalitesinin iyi olduğundan emin ol. Hikayenin anlatımında esnek olan kişilere fazla müdahale edip sürekli onları yönlendirme. Tasarım aşamasını nasıl yapacağını planla ve elinde artan materyalleri ileride tekrar ihtiyacın olabilir düşüncesi ile sakla.

Küçük bir grup ile çalış ve çalışmalarda insanlara baskı yapma. Dışa dönük, arkadaş canlısı ve mütevazı ol, stresli olma. Yasal izinlerin tamamını al.

7. Tüm materyalleri kontrol et gereklileri tespit et

Çekimleri izle ve belli bir düzen içerisinde isimlendir ve yapılandırmak üzere sakla. Görüşmelerdeki konuşmaları yazıya aktar böylece çok daha anlaşılır ve etkili bir görüntü oluşturmuş olursun.

Muhtemelen en çok zamanınızı alacak olan bölüm burası olacaktır fakat en önemli bölümde burasıdır.

Özellikle kameraman değilseniz bu bölüm çok önemlidir.

8. *Taslak* çalışması

Elinizdeki materyalleri siz en son memnun kalana kadar organize ediniz. İhtiyacınız olan cevapları ve görsel materyalleri çalışmanızda kullanınız.

Eğer grafik, canlandırma ve animasyon kullanacaksan bunların tasarımını yap.

9. Tasarım

Yaratıcı ol, tasarım esnasında birçok farklı yöntem dene. Grafik materyalleri, müzik, seslendirme kullan. Yakın arkadaşlarından ve güvendiğin kişilerden çalışmalar hakkında geri dönüşler bildirmelerini iste. Çalışmaların başarılı, anlaşılır olup olmadıklarını sor.

Ayrıca tasarım burada kısa anlatılmış görünse dahi en önemli bölümdür. Güzel bir çalışma üretmenin birçok yolu vardır ve en önemlisi de bıkmadan çalışmaktır. Asla pes etmeyin.

Pratik tavsiyeler:

- Eğer isterseniz röportajları dahi daha ilgi çekici yapabilirsiniz. Röportaj yapılan kişi bir eylem halindeyken veya işini yapıyorken konuşmak çok daha ilgi çekicidir. (Örneğin bir müzisyeni müzik aletinin ayarını yaparken röportaj vermesi gibi)
- Hikayelerde mümkün olduğunca çok görsel materyaller kullanın. (Resimler kelimelerden çok daha fazla şey anlatır)
- Konuşmanın fazla olduğu çalışmalarda da görüntünün uzun olmasına özen göster. Kısa birkaç saniyelik görüntüler kullanma.
- Görüşmelerde doğal olun, arkadaşça ve sıcak davranın, kurallara bağlı kalmayın, başta basit sorular sorun, devamında cevabını almak istediğiniz soruları yönetebilirsiniz.
- Özel anları yakalamak çok önemlidir, bu yüzden uyanık olun.
- Kişilerden yayınlamak için izin almayı unutmayınız, eğer kişiler 18 yaş altı ise ailelerinden izin almanız gerekecektir.

Belgesel örnekleri

https://www.youtube.com/watch?v=LoY6Uti1WXY

I am not a copata (Slovenska filantropija, Pankultikum, Greg Whistler) – ENG

Ganz normal anders (OK TV Wettin) – DE

[vimeo clip_id=86480378 width=1000 height=]

Peter pan bakery (Peter Haas) – ENG

Posavski prostovoljci v akciji (LIJAmedia) – SI

Alıştırmalar

Kısa bir belgesel hazırlayın. Çevreniz var olan bir konu ya da kişi hakkında düşünün. Çevrenizde bulunan spor veya başka konuda kendisini geliştirmiş bir genç hakkında da belgesel yapabilirsiniz.

Hangi yapıda bir belgesel hazırlamak istediğinize karar verin ve gerekli tüm hazırlıkları yapın (araştırma yapın, bir özet çıkarın, röportaj için insanlar bulun, gerekli materyallerin listesini hazırlayın …) Çekimi yapın ve tasarlayın.

Sık Yapıan hatalar

1. Filmin çok uzun olması ve çok fazla insanı ilgilendiren bir konu olmaması.
2. Çok detaylı konu anlatımı bu yüzden sıkıcı olması.
3. Röportajların uzun ve sıkıcı olması, ses tonu bozukluğu.
4. Yeterli görsel materyalin olmaması.
5. Konunun dağınık olması.

Konu ile alakalı diğer başlıklar

Bölümler: Röportaj yapımı / TV haberleri ve röportajlar / ses müzik ve ses efektleri

Metodoloji

Eğer gençler ile çalışıyorsanız büyük ihtimalle gençler çalışmanın hareketli olan çekim alanına gitme, röportajlar yapma gibi bölümlerini seveceklerdir. En zor bölüm tasarım bölümü olacaktır.

Grup içerisinde sadece birkaç kişi tasarım konusunda etkili olacaktır, birçoğu tasarım konusunda sıkılacaktır, tasarım uzun vakit aldığından sabır, bilgi ve istekli olmak gereklidir.

Grubun geri kalanını meşgul etmek için farklı etkinlikler bulun (poster yapımı, internet sitesi, belgesel çekimi ile ilgili kamera arkası, foto kolaj, filmin tanıtımı …) Film tasarımın gruptan ayrı olarak planlayınız.

Terminoloji

Görsel materyaller, röportaj, anket, arşiv, gerçekler, hikaye özeti, gerçek olay anlatımı, hikayelendirme, eleştirel anlatım, açıklayıcı anlatım, şiirsel anlatım